

О. О. Акімов¹,
к. н. держ. упр., доцент, Заслужений економіст України, начальник відділу правового
забезпечення, Національна служба посередництва і примирення

DOI: 10.32702/2306-6814.2018.23.133

КОНЦЕПТ СИСТЕМОГЕНЕЗУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

O. Akimov,
PhD in Public Administration, Associate professor, Honored Economist of Ukraine,
Head of the legal department, National Mediation and Conciliation Service

THE CONCEPT OF THE SYSTEM GENESIS OF THE PROFESSIONAL ACTIVITIES OF PUBLIC SERVANTS

У статті розглянуто підходи та сформовано концепт системогенезу професійної діяльності державних службовців, визначено його зміст та обсяг. Виявлено основні передумови для формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців. Розкрито та проаналізовано професійну діяльність державних службовців як системне утворення. Визначено, що узагальнюючою характеристикою професіоналізації загалом державної служби є потреба в підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців, формування специфічного комплексу функцій і професійних стандартів; інституціоналізація трудових відносин у сфері державної служби; розвиток інститутів індивідуальної професіоналізації тощо. Формування та розвиток професійної діяльності державних службовців як системного утворення потребує як наукового вивчення, зокрема у контексті методологічного забезпечення, так і ефективної реалізації.

Однак, загальною проблемою залишаються процеси систематизації процесів професіоналізації діяльності державних службовців. Частинами цієї загальної проблеми, які потребують вирішення, вважаємо вибір формуючих критеріїв для побудови системи професійної діяльності державних службовців, взаємозв'язки складових елементів системи професійної діяльності державних службовців, формування визначальних факторів розвитку професійної діяльності державних службовців. Формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців дозволяє систематизувати складові системи професійної діяльності державних службовців, вивчити їх особливості, встановити взаємозв'язки, формувати розвиток, підвищувати ефективність як самої системи, так і конкретно професійної діяльності державних службовців.

The article considers the approaches and forms the concept of the system genesis of the professional activities of civil servants, determines its content and scope. The main prerequisites for the formation of the concept of systemogenesis of professional activities of public servants are identified. Disclosed and analyzed the professional activities of civil servants as a system of education. It was determined that the generalizing characteristic of the professionalization of the entire civil service is the need to increase the level of professional competence of civil servants, the formation of a specific set of functions and professional standards; the institutionalization of labor relations in the public service; the development of institutions of individual professionalization and the like. The formation and development of professional activities of civil servants as a systemic phenomenon

¹ ORCID ID:0000-0002-9557-2276

requires both scientific study and the context of methodological support, as well as effective implementation.

However, a common problem remains the processes of systematization of the processes of professionalization of the activities of public servants. We consider the choice of the forming criteria for building the system of professional activity of civil servants, the interrelation of the constituent elements of the system of professional activity of civil servants, the formation of determining factors for the development of professional activity of civil servants. Since the formation of the concept of system genesis of professional activity of civil servants allows to systematize the components of the system of professional activity of civil servants, study their features, establish relationships, shape development, improve the efficiency of the system itself and specifically the professional activity of civil servants.

In our opinion, the prerequisite for the emergence of the concept of the system genesis of public servants is a common system of public service as one of the main activities of the state related to the legal regulation of all aspects of public servants and the formation of human resources management of the state.

Public service should be one of such professions, for which the appropriate level of professionalization of civil servants, namely their professional skills, skills and knowledge, beliefs, and special education of employees, are indispensable. The fulfillment by state officials of the tasks and functions of the state on a professional basis should guarantee the constancy and stability of state-service relations, the welfare of society and the strength of the state, the impeccability and efficiency of management activities, its independence from possible political changes.

Ключові слова: системогенез, державна служба, державний службовець, професіоналізація державних службовців, розвиток державної служби, професійна компетентність, професійна діяльність.

Key words: system genesis, civil service, civil servant, professionalization of civil servants, development of civil service, professional competence, professional activity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах трансформаційних змін процеси професіоналізації діяльності державних службовців, їх розвиток, наукове підґрунтя та практична реалізація є важливою умовою розвитку державної служби в Україні. Узагальнюючою характеристикою професіоналізації загалом державної служби є потреба в підвищенні рівня професійної компетентності державних службовців, формування специфічного комплексу функцій і професійних стандартів; інституціоналізація трудових відносин у сфері державної служби; розвиток інститутів індивідуальної професіоналізації тощо. Формування та розвиток професійної діяльності державних службовців як системного утворення потребує як наукового вивчення, зокрема у контексті методологічного забезпечення, так і ефективною реалізацією.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми професіоналізації державної служби розглядаються з використанням як наукових праць вчених-адміністративістів, так і представників науки управління, конституційного, трудового, інших галузей права. Наведені в їхніх працях теоретичні положення характеризують сутність та зміст різних понять, які формують

цілісне утворення системи професійної діяльності державних службовців, серед яких: поняття державної служби, державної посади, проходження державної служби, службової кар'єри, професійного навчання та підготовки державних службовців, підвищення рівня компетентності державних службовців, питання оцінки діяльності державних службовців тощо. Теоретичною основою та аналізом практики реалізації основних аспектів професійної діяльності державних службовців займалися такі вчені як, В.Б. Авер'янов, Г.В. Атаманчук, Л.Р. Біла, К.С. Бельський, І.П. Голосніченко, В.М. Горшеньов, І.Є. Данильєва, Є.В. Додін, С.Д. Дубенко, М.І. Іншин, Д.П. Каляянов, Р.А. Калюжний, І.Б. Коліушко, В.К. Колпаков, В.Р. Кравець, О.Д. Крупчан, Є.Б. Кубко, Б.М. Лазарєв, В.К. Малиновський, В.М. Манохін, Т.В. Мотренко, Н.Р. Нижник, О.Д. Оболенський, В.Ф. Опришко, Р.С. Павловський, І.М. Пахомов, О.В. Петришин, Г.І. Петров, О.П. Рябченко, Ю.М. Старілова, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко, Л.С. Явич, О.М. Якуба, Ц.А. Ямпольська, М.К. Якимчук та ін.

Інші автори розглядають це явище у площині інших систем, як от виробничі, навчальні, культурні тощо. Зокрема у статті Айларова З.К., Дзагоева М.Р. "Системогенез основних видів виробничих систем" розглянуто особливості системогенезу основних видів виробничих систем, що відображають підходи до їх формування, вдосконалення і розвитку. Розкрито понятійний апарат і загальна схема системогенезу виробничих систем, основні етапи їх

динаміки в 19—21 ст., визначено принципи управління процесом їх розвитку: принцип асинхронного створення і закладки складових компонентів виробничих систем; принцип структурності виробничих систем; принцип поетапного введення в дію виробничих систем. Виділено три основні форми управління процесами освіти і розвитку виробничих систем: на основі зовнішніх факторів середовища, на основі внутрішніх змін, на основі поєднання попередніх форм [1]. У сфері навчальної та професійної діяльності вчені розглядають системогенез у контекстах розвитку та становлення особистості, психологічних аспектів, розвитку професійної компетентності, з позиції забезпечення методологічними розробками у сфері професіоналізації трудового потенціалу тощо [2].

НЕ ВИРІШЕНІ РАНІШЕ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Загальною проблемою залишаються процеси систематизації процесів професіоналізації діяльності державних службовців. Частинами цієї загальної проблеми, які потребують вирішення, вважаємо вибір формуючих критеріїв для побудови системи професійної діяльності державних службовців, взаємозв'язки складових елементів системи професійної діяльності державних службовців, формування визначальних факторів розвитку професійної діяльності державних службовців. Формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців дозволяє систематизувати складові системи професійної діяльності державних службовців, вивчити їх особливості, встановити взаємозв'язки, формувати розвиток, підвищувати ефективність як самої системи так і конкретно професійної діяльності державних службовців.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є сформулювати концепт системогенезу професійної діяльності державних службовців. Об'єктом даного дослідження є професійна діяльність державних службовців. Предметом дослідження є питання визначення та формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців.

Для цього поставлені такі завдання: а) виявити передумови для формування концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців; б) визначити зміст та обсяг концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Оскільки в науковому пізнанні структуру будь-якого поняття доцільно розпочинати з вивчення основних аспектів таких двох його основних компонентів, як змісту та обсягу, слід окреслити ці компоненти.

Процес вивчення об'єкта поняття "системогенез" та виокремлення окремих його ознак з їх загальної сукупності, які притаманні цьому об'єкту, доцільно здійснити за допомогою методів аналізу та абстрагування. Системогенез — генезис у перекладі з грец. — походження, виникнення — зародження і розвитку, еволюція систем

від нижчих форм до вищих, тлумачення етапів цієї еволюції [3]. За Великою медичною енциклопедією (грец. Systema — ціле, складене з частин; genesis — походження) — процес морфофункціонального формування в пре- і постнатальному періодах онтогенезу функціональних систем, що забезпечують можливість пристосування організму до умов навколишнього середовища [4]. Термін "системогенез" проаналізовано та запроваджено до органічних функціональних систем фізіологом, автором теорії функціональних систем Анохіним П.К. у 70-х роках ХХ ст. [5]. Дискусійним можна вважати питання застосування сформованої автором теорії функціональних систем фізіології до функціонування соціальних функціональних систем. Але, враховуючи той факт, що основою цієї теорії було розкриття самої суті функціональної системи, її змісту та механізмів, принципів, які її формують, виникають передумови вивчення цього явища у інших системах, у тому числі і соціальних. Серед принципів існування функціональних систем у теорії функціональних систем Анохіна П.К., які проявляються у системі професійної діяльності державних службовців зазначимо такі:

— Принцип фрагментарності. Тобто неоднорідності виявлення формуючих складових у діяльності службовця, постійні змінні складові, відсутність статичності тощо.

— Принцип консолідації складових системи. Тобто необхідність чи можливість об'єднання складових у систему. Переважання однієї складової системи задає напрям та характеризує усю систему діяльності у цьому періоді. Системогенез впливає і на внутрішню структуру системи, так і на взаємовідносини між різними системами чи підсистемами.

— Принцип мінімального забезпечення системи. Тобто наявність мінімально необхідної кількості складових та функціонування їх забезпечення дає змогу формувати нову систему, з формуванням її подальшого розвитку та забезпечення.

Отже, за змістом поняття "системогенез" складатиметься з сукупності ознак, які носять функціональний, організаційний, соціальний характер. За змістовим навантаженням системогенез можна розглядати тільки до наявних системних утворень, однією з ключових характеристик якої є функціонування. Статична система не має потенціалу до розвитку, діяльності, і тому їй не притаманні еволюційні чи інші тенденції. Предметом системогенезу можуть бути як загалом система державного управління, державної служби, так і її підсистеми, які мають усі ознаки системних утворень. До таких можемо віднести наприклад спеціалізовану державну службу в інституційному аспекті чи систему оцінювання ефективності роботи держслужбовців у функціональному аспекті. У цій статті концепт системогенезу застосовується до всіх елементів системи, тому виокремлено і психологічні, і соціальні аспекти професійної діяльності державних службовців [6].

Предметом концепту системогенезу виступатиме система професійної діяльності державних службовців, тобто процеси, стани, передумови до їх виникнення, механізми, методи, ресурси та способи забезпечення професійної діяльності державних службовців. Концепт (лат. conceptus — "поняття") — багатозначний термін, який в останні десятиліття активно ввійшов у науковий

ужиток. На думку В. Дем'янка, терміни "поняття" і "концепт" є "історичними дублетами": поняття калькує латинське *conceptus*, хоча в сучасних науковому й не-науковому узусах є деякі розбіжності в їхньому вживанні [7]. Активної наукової розробки поняття концепту дістало у сфері літератури. Концепт визначено і як літературознавчу категорію, зокрема виокремлено поняття "художній концепт" [8].

Для розгляду питання обсягу системи професійної діяльності державних службовців виникає необхідність виокремити підсистеми професійної діяльності державних службовців. Основні з них, які беремо за складові системи у нашому дослідженні:

- організаційно-правова система діяльності державних службовців;
- функціонально-компетенційна система діяльності державних службовців;
- інституційна система діяльності державних службовців;
- психологічна система діяльності державних службовців.

Отже, застосування концепту системогенезу визначає, що діяльність системи, її компонентів для досягнення мети, дії із застосування певних засобів є не що інше, як взаємодія функцій системи та її складових елементів. Зазначені підсистеми виступають похідними від функцій системи, тобто вони формують суть функції системи професійної діяльності державних службовців, спрямованої на досягнення цілей основної системи. Таким чином, орієнтуючись на головну мету, зазначені підсистеми виконують свої специфічні функції, і цим самим забезпечують досягнення специфічної мети кожної підсистеми. У сукупності цілі кожної підсистеми формують систематизовану мету системи професійної діяльності державних службовців. Наявність у загальносистемної мети підцілей, тобто власних цілей елементів системи, обумовлює формування окремих функцій елементів або декомпозицію загальносистемних функцій. Доцільно зазначити, що реалізація цих функцій спрямована на досягнення мети системи. Таким чином, функції системи та функції елементів системи обумовлюють системно-функціональний аспект формування концепту системогенезу.

Передумовою до виникнення концепту системогенезу діяльності державних службовців є загалом система державної служби як один з основних видів діяльності держави, пов'язаної з правовим регулюванням усіх аспектів роботи державних службовців та формуванням кадрового потенціалу управління державою. Державна служба має бути однією з таких професій, для якої неодмінними є відповідний рівень професіоналізації державних службовців, а саме їх професійні навички, вміння та знання, переконання, спеціальна освіта службовців. Виконання державними службовцями завдань і функцій держави на професійній основі має гарантувати сталість і стабільність державно-службових відносин, добробут суспільства й силу держави, бездоганність та ефективність управлінської діяльності, її незалежність від можливих політичних змін.

Головні системоутворюючі передумови до виникнення системи професійної діяльності державних службовців такі:

— цільова організація функціонування і відповідної структури міністерств, департаментів, агентств та інших органів державної влади;

— поєднання однотипної діяльності в єдиних підрозділах органу;

— відповідність і поєднання влади (компетенції);

— диференціація лінійної, функціональної та організаційної діяльності;

— забезпечення розвитку професійної діяльності державних службовців.

Щодо виявлення підсистем у професійній діяльності державних службовців, доцільно розглядати їх діяльність як складову системи державної служби. Виявлення підсистемних елементів державної служби загалом сприятиме формуванню та вивченню підсистем професійної діяльності державних службовців. У цьому контексті можна погодитися з Ю.М. Старіловим, що державну службу доцільно розглянути в таких аспектах:

— соціальному, тобто державна служба як соціальна категорія, — це професійне здійснення за дорученням держави суспільно корисної діяльності особами, котрі займають посади в органах державної влади та місцевого самоврядування на постійній основі;

— політичному — це діяльність з реалізації державної політики, що пов'язана з досягненням вироблених усіма політичними силами державно-політичних цілей і завдань у суспільстві й державі;

— правовому — це нормативно-правове врегулювання державно-службових відносин, у процесі реалізації яких досягається та/або забезпечується практичне виконання завдань і функцій держави, віднесених до компетенції певного органу державної влади чи місцевого самоврядування, а також тих, що регламентують права, службові обов'язки, повноваження, обмеження, заборони, стимулювання, відповідальність службовців, проходження державної служби, порядок виникнення та розірвання державно-службових відносин тощо;

— соціологічному — це практичне забезпечення чи реалізація завдань і функцій структурних складових державного апарату, компетенції органів державної влади чи місцевого самоврядування та ефективності реалізації завдань і функцій державної служби;

— організаційному — це формування організаційних засад діяльності працівників державного апарату, що співвідносяться зі структурно-функціональною схемою державного механізму та вклячають побудову і правовий опис ієрархії посад, виявлення, оцінку, стимулювання та відповідальність відповідних працівників:

— процесуальному — це забезпечення умов та реалізація механізмів, технологій і процедур функціонування механізму держави;

— моральному — це формування етичних засад державної служби [9].

Загалом систематизацію професійної діяльності державних службовців доцільно розглядати в контексті таких формуючих чинників: 1) правові чинники; 2) функціональні чинники; 3) організаційні чинники; 4) інституційні чинники; 5) компетентнісні чинники; 6) мотиваційні чинники; 7) соціально-психологічні чинники.

Важливим у контексті нашого дослідження виявилося застосування поняття самоорганізації у розвитку

концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців. Липовська Н.А. зазначає, що для життєдіяльності соціальної системи однаково важливі й управління, і самоорганізація, які є двома сторонами процесу системогенезу. Крім того, стійкі системи можуть існувати тільки в умовах самоорганізації. Погоджуємося з науковцем щодо вивчення питань самоорганізації систем, адже необхідність і природність самоорганізації пояснюється також тим, що державна служба як об'єкт управління має свою внутрішню логіку функціонування й розвитку, що не може бути простим продовженням управлінського впливу, і як керована підсистема має самостійність, автономність [10].

Отже, вивчення впливу самоорганізації на формування та розвиток концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців доцільно розмежувати на два блоки: 1) професійна самоорганізація державних службовців; 2) самоорганізація системи професійної діяльності державних службовців.

У першому варіанті складовою самоорганізації державного службовця є професійна компетентність. Розглядаючи процес навчання відповідно до професійної самоорганізації, ми можемо говорити про властивий кожному індивіду спосіб засвоєння знань, спосіб присвоєння вмінь та спосіб відтворення навичок, сприйнятих у процесі навчання. Йдеться про самоорганізовану, індивідуально спрямовану, самодіяльну активність індивіда. Таким чином, у процесі післядипломної освіти управлінець оволодіває та вдосконалює професійні компетентності, набуває комунікативної культури тощо. Проте сам індивід протистоїть світові як самостійний індивідуальний світ "Я", тому самоорганізація постає як умова, процес і результат його особистісного розвитку [11].

У контексті аналізу самоорганізації системи професійної діяльності державних службовців основою самоорганізації виступатимуть такі її особливості: самозародження організації, виникнення із деякої сукупності цілісних об'єктів окресленого рівня нової цілісної системи зі своїми специфічними закономірностями; процеси, завдяки яким система підтримує певний рівень організації при зміні зовнішніх і внутрішніх умов її функціонування; тип процесів, пов'язаний з удосконаленням та саморозвитком таких систем, що здатні накопичувати та використовувати минулий досвід.

Прикладом створення функціональних підсистем можна вважати функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту, затверджену Міністерством екології та природних ресурсів України у березні 2018 року [12]. У цьому випадку підсистема є складовою єдиної державної системи цивільного захисту та має організаційно-інституційне спрямування. Система має чітко прописану мету створення функціональної підсистеми; завдання функціональної підсистеми; організаційно-функціональну форму управління функціональною підсистемою; інституційно-організаційне забезпечення на державному рівні.

Синергетична ж самоорганізація пов'язана з руйнуванням старого режиму і виникненням нової, динамічної структури. Отже, основні ознаки синергетики, які притаманні системі, такі: нелінійність; самоорганізація; діалогічність; відкритість системи, її нерівновага. По

суті, концепт системогенезу пояснює те, що система може і сама продукувати те, що їй необхідне. Тобто система, яка може діяти як самостійно, так і управлятися ззовні, має можливість при певних умовах функціонувати самостійно та створювати відповідні продукти.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

На підставі здійсненого дослідження відповідно до поставлених мети та завдань можна зробити такі висновки:

1. Передумовою до виникнення концепту системогенезу професійної діяльності державних службовців є загалом система державної служби як один з основних видів діяльності держави, пов'язаної з правовим регулюванням усіх аспектів роботи державних службовців та формуванням кадрового потенціалу управління державою. Державна служба має бути однією з таких професій, для якої неодмінними є відповідний рівень професіоналізації державних службовців, а саме: їх професійні навички, вміння та знання, переконання, спеціальна освіта службовців. Тобто систематизація усіх процесів діяльності державних службовців, передумов до їх виникнення (правових, організаційних, функціональних, психологічних та ін.), забезпечення їх діяльності, здійснення оцінки діяльності, формування кадрової політики та інші елементи системи проходження державної служби становить основу для формування концепту системогенезу діяльності державних службовців.

Визначено, що систематизацію професійної діяльності державних службовців доцільно розглядати в контексті таких формуючих чинників: правові чинники; функціональні чинники; організаційні чинники; інституційні чинники; компетентнісні чинники; мотиваційні чинники; психологічні чинники.

2. Визначено, що за змістом поняття "системогенез" складатиметься з сукупності ознак, які носять функціональний, організаційний, соціальний характер. За змістовим навантаженням системогенез можна розглядати тільки до наявних системних утворень, однією з ключових характеристик якої є функціонування. Предметом концепту системогенезу виступатиме система професійної діяльності державних службовців, тобто процеси, стани, передумови до їх виникнення, механізми, методи, ресурси та способи забезпечення професійної діяльності державних службовців. Для розгляду питання обсягу системи професійної діяльності державних службовців виникає необхідність виокремити підсистеми професійної діяльності державних службовців. Основні з них, які беремо за складові системи у нашому дослідженні: організаційно-правова система діяльності державних службовців; функціонально-компетентна система діяльності державних службовців; інституційна система діяльності державних службовців; психологічна система діяльності державних службовців. Отже, застосування концепту системогенезу визначає, що діяльність системи, її компонентів для досягнення мети, дії із застосуванням певних засобів є не що інше, як взаємодія функцій системи та її складових елементів.

Зазначені підсистеми виступають похідними від функцій системи, тобто вони формують суть функції системи професійної діяльності державних службовців, спрямованої на досягнення цілей основної системи. Таким чином, орієнтуючись на головну мету, зазначені підсистеми виконують свої специфічні функції, і цим самим забезпечують досягнення специфічної мети кожної підсистеми. У сукупності цілі кожної підсистеми формують систематизовану мету системи професійної діяльності державних службовців.

Література:

1. Айларова З.К., Дзагоева М.Р. Системогенез основных видов производственных систем // Современные проблемы науки и образования. — 2014. — № 1 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=12113>
2. Системогенез учебной и профессиональной деятельности. Часть I. Методология системогенетического подхода. Конструктивные и деструктивные тенденции профессионального становления и реализации личности: материалы VII Международной научно-практической конференции, 20—22 октября 2015 г., г. Ярославль / Под ред. проф. Ю.П. Поваренкова. — Ярославль: Издательство ООО "Агентство Литера", 2015. — 328 с.
3. Словник системного аналізу проблем державного управління. — К.: вид-во НАДУ при Президентіві України, 2006. — С. 71 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Encycloped_vydanniy/f4a14404-2b5a-4031-968c-c95c5a50b4c5.pdf
4. Велика медична енциклопедія // Системогенез [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://бмэ.org/index.php/СИСТЕМОГЕНЕЗ>
5. Анохин П.К. Философские аспекты теории функциональной системы. — Издательство "Наука". — М.: 1978 [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://elib.gnpb.ru/text/anohin_filosofskie-aspekty_1978/go,50;fs,1/
6. Акімов О.О. Психологічні аспекти проявів корупції в державному управлінні / О.О. Акімов // Державне управління: теорія та практика. — 2014. — № 1. — С. 181—188
7. Демьянков В.З. Термин "концепт" как элемент терминологической культуры / В.З. Демьянков // Язык как материя смысла: сб. ст. в честь академика Н.Ю. Шведовой / Отв. ред. М.В. Ляпон. — М., 2007. — С. 606—622. — С. 606.
8. Фісак І. Категорія "концепт" у сучасному науковому дискурсі. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/12345-6789/4168/1/Fisak.pdf>
9. Государственная служба и служебное право: учебное пособие / Ю.Н. Стариков. — М.: Норма: НИЦ ИНФРА-М, 2017. — 240 с.
10. Липовська Н.А Системогенез державної служби: теоретичні підходи [Электронный ресурс]. — Режим доступа: [http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/dums_konf_2015/pdf/510.pdf](http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/dums_konf_konf_2015/pdf/510.pdf)
11. Новаченко Т.В. Самоорганізація діяльності державного службовця: вітчизняний та європейський досвід: навч.-метод. матеріали / Т.В. Новаченко; уклад. Н. В. Ясько. — К.: НАДУ, 2013. — 96 с. — С. 33—34.
12. Про затвердження Положення про функціональну підсистему протипаводкових заходів єдиної державної системи цивільного захисту: Наказ Міністерство екології та природних ресурсів України № 86 від 14.03.2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступа: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0406-18>

References:

1. Ailarova, Z.K. and Dzagoeva, M.R. (2014), "System genesis of the main types of production systems", *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*, [Online], vol.1, available at: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=12113> (Accessed 14 Nov 2018).
2. Povarenkov, Yu.P. (2015), "System genesis of educational and professional activities", *Zbirka dopovidei na VII Mizhnarodnii naukovo-praktychnii konferentsii [Methodology of the system-genetic approach. Constructive and destructive tendencies of professional formation and realization of personality]*, Yaroslavl, Russia, 20—22 October.
3. NAPA under the President of Ukraine (2006), *Slovyk systemnoho analizu problem derzhavnoho upravlinnia [Dictionary of system analysis of problems of public administration]*, NAPA under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
4. Great Medical Encyclopedia (2018), "Systemogenesis", [Online], available at: <http://бмэ.org/index.php/СИСТЕМОГЕНЕЗ> (Accessed 19 Nov 2018).
5. Anokhin, P.K. (1978), *Filosofskie aspekty teorii funkcional'noj sistemy [Philosophical aspects of the theory of a functional system]*, Nauka, Moscow, Russia.
6. Akimov, O.O. (2014), "Psychological aspects of corruption in public administration", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol. 1, pp. 181—188.
7. Demyankov, V.Z. (2007), "The term "concept" as an element of terminological culture", *Jazyk kak materija smysla [Language as a matter of meaning]*, Moscow, Russia.
8. Fisak, I. (2014), "The category "Concept" in modern scientific discourse", [Online], available at: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4168/1/Fisak.pdf> (Accessed 15 Nov 2018).
9. Starilov, Yu.N. (2017), *Gosudarstvennaja sluzhba i sluzhebnoe pravo [Public service and service law]*, Norma, Moscow, Russia.
10. Lipovskaya, N. A. (2015), "Systemogenesis of the civil service: theoretical approaches", [Online], available at: http://dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/dums_konf_2015/pdf/510.pdf, (Accessed 9 Nov 2018).
11. Novachenko, T.V and Yasko, N.V. (2013), *Samoorganizatsiia diialnosti derzhavnoho sluzhbovtzia: vitchyzniani ta yevropeyskiy dosvid [Self-organization of civil servant activity: domestic and European experience]*, NAPA, Kyiv, Ukraine.
12. Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine (2018), "On approval of the regulation on the functional subsystem of flood control measures of the uniform state system of civil protection" available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0406-18>, (Accessed 16 Nov 2018).

Стаття надійшла до редакції 21.11.2018 р.